

Хиљаде километара дужине, десетине милиона тона капацитета, милијарде долара инвестиција – стандардни параметри цевоводних пројеката у протеклих пар година остављају снажан утисак. Изградња нових извозних цевовода – ВСТО („Источни Сибир – Тихи Океан“, прим. прев.), Балтичког цевоводног система, „Северног тока“ и „Јужног тока“ – постала је главни стратешки правац делатности националне нафтне и гасне индустрије. Њихова изградња се водила, безмало, као у набољим годинама СССР. Хоће ли се ситуација изменити након погоршања тржишне конјунктуре и распламсале кризе ликвидности? Питање је актуелно, како су сви ови пројекти стимулисали инвестиционе процесе у повезаним гранама индустрије, рецимо у металургији и машинству, тако да се њихово укидање може негативно одразити на прилично велик сектор руске економије.

Сила од цеви

Почетком деценије, најактуелније питање било је ширење постојећих извозних капацитета.

Године 2000. „Гаспром“ је пустио у погон „Плави ток“, како би изашао на тржиште Турске.

Државни монополиста „Трансњефт“ доградила је Балтички цевоводни систем (БТС) 2001. године, нафта је почела да дотиче до терминала на обали Финског залива, чиме се омогућио њен извоз танкерима.

Сукоби са Белорусијом и Украјином, које контролишу руски транзит, као и раст потражње за нафтом и гасом у Европи, довели су затања читаве серије пројеката „обилазних“ цевовода. 2005. године оглашен је пројекат „Јужни ток“ за транзит гаса који би обилазио Украјину. 2006. године започело се са изградњом оф-шор гасовода из Русије у Немачку „Северни ток“.

Након спора са Белорусијом око цена и царина на угљоводонике, 2007. године, почела се разматрати могућност изградње нафтовода БТС-2, који би омогућио да се ток који

Нокдаун, али не и нокаут

Пише: Иван Рубанов
уторак, 10 март 2009 15:25

иде низ „Пријатељство“ скрене на север, у правцу лука на руском Балтику.

Ове године, руским преговарачима је најзад пошло за руком да се са Грчком и Бугарском договоре о изградњи нафтовода Бургас-Александруполис, како би се заобишли пренатрпани турски мореузи.

Мимо повећања потражње и жеље да се умањи зависност од транзитних земаља, започињање серије пројеката омогућила је геополитичка активност руске владе. Почетком деценије у руској нафтној геополитици појавио се нови, источни вектор, како су до тада практично све извозне испоруке националних угљоводоника биле оријентисане ка Европи. 2002. године родила се идеја изградње цевовода Источни Сибир-Тихи Океан, а 2006. започета је његова практична реализација, када су такође најављена два пројекта гасовода из Источног и Западног Сибира у Кину.

Мимо тога, 2007-2008. године, под егидом државног руководства и „Гаспрома“, предузет је успешан покушај учвршћивања веза са средњеазијским произвођачима гаса. Државни челници одобрили су решење о модернизацији цевоводног система Средња Азија-Центар и изградњи Прикаспијског цевовода из Туркменистана у Русију.



Нокдаун, али не и нокаут

Пише: Иван Рубанов
уторак, 10 март 2009 15:25

Без обзира на обнародоване планове диверсификације начина доставе својих производа, „Гаспром“ је улог ставио само на цевоводе. 2004. године, унутар структуре монополисте образован је координациони комитет за развој пројеката производње течног нафтног гаса (ТНГ), и наведени правац означен је као један од приоритетних. У марту 2008. године компанија је усвојила стратегију која предвиђа производњу од 70-95 милиона тона ТНГ до 2030. године (око две трећине текућег обима извоза гаса) и инвестиције у тај посао на нивоу од 50 милијарди долара. Ова перспективна идеја је, међутим, остала у ладици. „Гаспром“ је одустао од планова за изградњу погона за производњу ТНГ на Штокмановском налазишту у корист „цевоводне“ варијанте. У штампи и професионалним круговима већ не фигуришу пројекти производње течног гаса које су монополиста и приватне компаније најављивали. Једина фабрика ТНГ у Русији, која је ових дана отворена на југу Сахалина, резултат је вишегодишњег рада конзорцијума западних компанија, чије је акције преузео „Гаспром“.

Пораст потражње и дефицит угљоводоника на кључним тржиштима и снажан прилив кеша на врхунцу сировинске конјунктуре омогућили су 2006. 2008. године идеалне услове за реализацију свих намераваних цевоводних пројеката руских компанија (в. табелу), без обзира на њихове издатке. Али финансијска криза је грубо изменила ситуацију.

Основни параметри нових пројеката изградње извозних цевовода у којим учествује Русија

НАЗОВ ОВДИ	Резиме	Капацитет (млн. т)	Дужина (км)	Инвестициј (млн. USD)	Целих 3, или део извоза у плану на капацитет (млн. USD)
ВСТО-1 (Ташт-Сиверодинско + огранак на Јанин)	2005-2009	30	2700	11,3	140
ВСТО-2 (Сиверодинско-Козмино)	до 2013	50	1950	око 13	133
ВТО-2 (Иренич-Уст-Лука), 1. етапа	2009-2012	30-50	1016	4,2	138
Бургас-Александруполис	2010-2012	35-50	285	1,3	130
КТМ*		32-47**	1580	3,5	63
ГАСОВОДИ	Резиме	Капацитет (млн. м ³)	Дужина (км)	Инвестициј (млн. USD)	Целих 3, или део извоза у плану на капацитет (млн. USD)
„Јанин-Том“	до 2015	30-47	900 (под водом) + 2000	25-31	263
„Северни том“	2006-2011	55	1220	9,6	143
„Сарајево-Алба-Централ“	н. ч.	40-60**	390	н. ч.	
Прималтиски гасовод	2009-2010	20	1390	око 1	36
Навошко (один пор-Фелма)	н. ч.	30	3300	10,27	104

*Једини приватни цевовод у Русији

** Размере до и после проширења

Извори: „Гаспром“, „Трансњефт“, наводи медија, „Експерт“

Технички застој

Први проблем, са којим су се већ сусрели „Трансњефт“ и „Гаспром“, јесте дефицит ликвидности и погоршање могућности финансирања. Базна стопа LIBOR, основ обрачунавања исплата девизних кредита, током године се удвостручила – са 3% на скоро 6%. И сама могућност зајма са Запада нашла се под великим питањем. То је поготово непријатно за „Гаспром“, који је последњих година био под високим оптерећењем дугова и зависан од западног капитала.

Дефицит ликвидности се погоршава са снижењем прихода нафтних и гасних компанија због пада потражње и цена: од почетка године, средња цена нафте марке Urals износила је 42 долара, у поређењу са 94 долара 2008. године. Проблем конјунктуре је од мање значаја за „Трансњефт“, која гради нафтоводе (компанија остварује приходе за транзит по фиксираним стопама), али је знатно битнији за „Гаспром“, који у 2009. години очекује смањење прихода од приближно 1,5 пута.

Без обзира на погоршање спољашњих услова, цевоводни монополисти за сада потврђују намере да заврше све раније намераване цевоводне пројекте и за сада су једва приметно срезали своје инвестиционе програме. Тако је инвестициони програм „Трансњефта“, утврђен крајем 2008. год. скраћен за свега 9% - неких 217 милијарди рубаља. То, међутим, не значи, да ће финансијска криза нашироко обићи нове пројекте.

Код већине њих помериће се рокови реализације. Тако су планови пуштања у погон ВСТО-1 пренесени скоро за годину, на децембар 2009. године, иако су се испрва и Председник и Влада ка тој могућности односили веома негативно. Време припреме технолошко-економске основе за „Јужни ток“ пренесено је са почетка на крај ове

године. Индикативно је и то што је Министарство енергетике одлучило да одгоди представљање Влади Опште схеме развоја нафтоводног транспорта за други квартал ове године. Тамо ће вероватно бити фиксирана промена рокова и за друге пројекте.

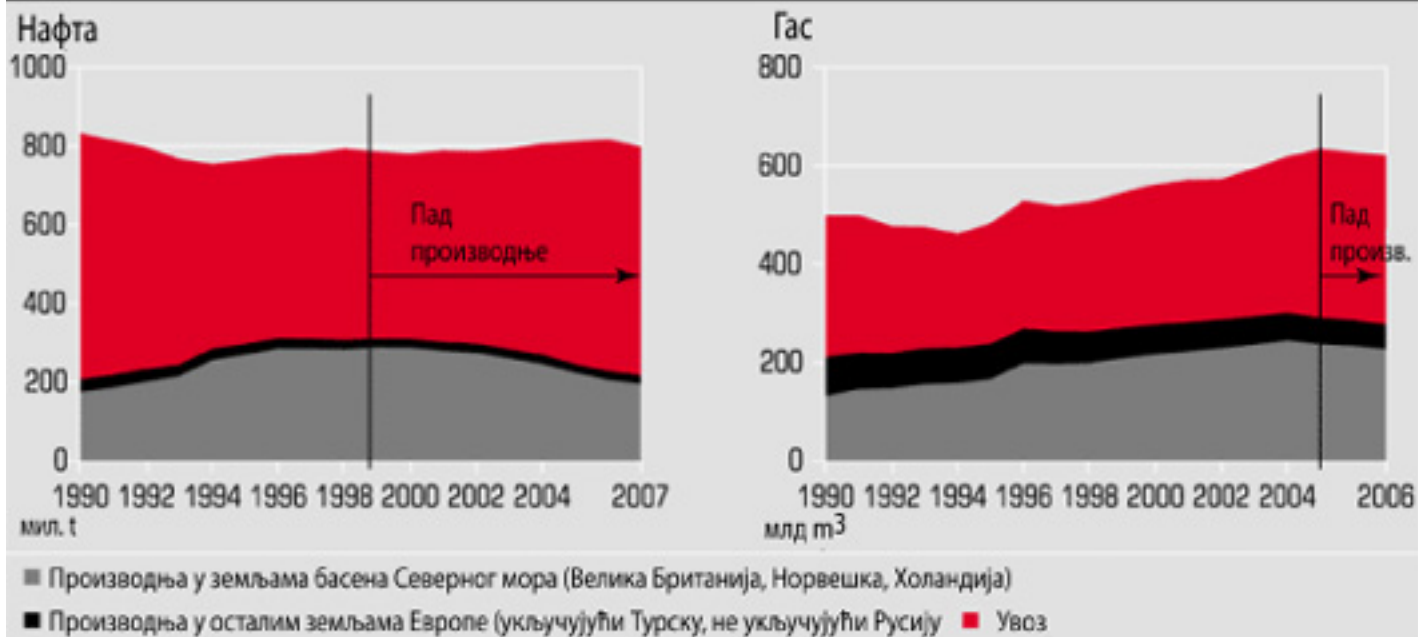
Оваква корекција планова нарочито је добила на актуелности са прорачуном започетог смањења потражње и производње. Аналитичари за 2009. годину прогнозирају пад производње нафте у Русији од 2-7% (резултат 2008. године минус 0,7%). „Гаспром“ је најавио могуће смањење производње гаса са 550 на 510 милијарди кубика. „Након прекида испорука у Европу у јануару ове године, „Гаспром“ не би требало да рачуна на нове уговоре и пораст извора“, сматра глава East European Gas Analysis, Михаил Корчемкин. „Тим пре у самој компанији већ одавно говоре о презасићености европског тржишта гаса.“

Истовремено већина аналитичара верује у краткорочни карактер пада потражње и безалтернативност руских сировина. „Многи очекују пад потражње угљоводоника у ЕУ од пет процената ове године“, примећује генерални директор Центра за политичку конјунктуру Константин Симонов, „али са урачунавањем цикличности карактеристичне за ову грану, Светска енергетска агенција већ за пет година прогнозира озбиљно премашивање понуде потражњом“. Током последњих неколико година, на главном нафтном и гасном басену Европе, Северном мору, почео је пад производње и државама на континенту треба све више увозних угљоводоника (види график). „Очекује се да ће производња гаса на Северном мору у средњерочној перспективи падати за приближно 10 милијарди кубика годишње“, наставља Константин Симонов. „Европске оцене говоре потенцијалу увоза неруског гаса ограниченом на максимум од 50 милијарди кубика до 2020. године. А главни конкурентни пројекат, гасовод Nabucco, не може да се помери са мртве тачке због нерешених проблема са сировинском базом.“ Раст потражње за гасом повећаће и еколошка оријентација политике ЕУ, која строго ограничава могућности атомске и угљене енергетике.

Нокдаун, али не и нокаут

Пише: Иван Рубанов
уторак, 10 март 2009 15:25

Пад производње у главном нафтном и гасном басену Европе принудио је земље континента да повећају увоз угљоводоника.



Извор: ВР

www.expert.ru